



การพัฒนาอุดมการณ์ผู้บริหารการศึกษา

Development Ideology of Education Administrator

: รศ.ดร. พระครูสุนทรธรรมโสภณ* พิชญนนท์ วงค์หาญ **
ปิยวัลย์ กลิ่นทอง** เกริกเกียรติ รสหอมภักดิ์** ทวีจิตร พัฒน์ชนะ**

บทคัดย่อ

การพัฒนาอุดมการณ์ของผู้บริหารนั้น เบื้องต้นต้องให้เกิดความอยากรู้ หรือความกระหายใคร่รู้ให้รู้ข้อมูล รู้ปัญหาของโลก รู้ปัญหาของสังคม ปัญหาการศึกษาของไทย รู้ปัญหาขององค์กร ขณะนี้สังคมโลกมีปัญหาโลกเกิดวิกฤติ เกิดวิกฤติทางอารยะธรรมวิกฤติทางจิตวิญญาณและวิกฤติทางจิตสำนึก มีคนฆ่าตัวตายมากกว่าการตายทุกประเภท สมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 และสงครามโลกครั้งที่ 2 มีผู้บาดเจ็บล้มตายเป็นจำนวนมาก สังคมโลกเทคโนโลยี จะทำให้คนประสบกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และความเปลี่ยนแปลงที่แปลกใหม่ที่ซับซ้อน รวดเร็ว แบบไม่เคยมีมาก่อน ส่งผลให้เกิดพยาธิสภาพทั้งกาย จิตใจและสังคมนานาประการ เรียกว่า วิกฤติทางอารยะธรรมที่ลึกลงไปถึงรากถึงโคนของโลกทัศน์ คือถึงวิถีคิด จิตสำนึก นักปราชญ์คนสำคัญเห็นว่าวิธีที่จะแก้วิกฤติได้ คือต้องสร้างจิตสำนึกใหม่ถึงขั้นต้องปฏิวัติจิตสำนึกเพื่อเข้าสู่จิตสำนึกใหม่ ให้จิตมีคุณภาพ ให้จิตมีสมรรถภาพ และให้จิตสุขภาพ มีความพอใจ

ในงานที่ตนทำ จะทำงานด้วยความสุข เพราะรักงาน พอใจในงาน จะเกิดความพากเพียรพยายามในงานนั้น ไม่ท้อ ไม่หวั่นไหวเพราะใจมันรัก เอาใจใส่ในงานที่ทำนั้นตลอดเวลา ทำด้วยชีวิต จิตใจ ทำด้วยใจรัก ทำด้วยความพอใจเป็นธรรมฉันทะ และพยายามทำความเข้าใจงาน ตรวจสอบประเมินผลในการทำงานนั้น จะมีการทบทวนประเมินผล ปรับปรุงงานตลอดเวลา นี่คือการงานด้วยอุดมการณ์ ด้วยอุดมธรรมคือ สัมมาอุดมการณ์ที่มีธรรมเป็นฐานนั้น งานจะประสบผลคนประสบความสำเร็จ มีทั้งความคิดสร้างสรรค์ เพราะความสร้างสรรค์ต้องเกิดความสุขในการทำงาน

คำสำคัญ: การพัฒนา, อุดมการณ์, การบริหาร การศึกษา

Abstract

The Ideological development of the management. First, the curiosity or

* เจ้าคณะอำเภอบางเลน (ธรรมยุต) จังหวัดนครปฐม

** อาจารย์ประจำสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก



desire to know, know the problems of the world, know the problems of society, know the problems of education in the world and of Thailand, and know the problem of the organization. Now the world society has problems. World crisis and civilizational crisis, spiritual crisis and consciousness crisis, which causes more suicide than all types of death. World War I and World War II have many casualties. The World Society of Technology will cause people to encounter problems with rapid change. Uncomplicated fast-changing, never-before-seen complexity. As a result, both physical and mental illness and social wellbeing. It is a civilized crisis that deepens the roots of the worldview, namely, how to think consciously. Scholars say that the way to solve the crisis is to create a new consciousness, to revolutionize consciousness in order to enter the new consciousness. To develop a mental quality that will make the mental capacity and mental health and satisfaction in their work. They will work happily because they love to work in the job, they will be diligent in the work, do not be discouraged because it is love. They care about the work they do all the time and do it with a heart, do it with love, do it with pleasure and try to understand the job and evaluate it in

the work. They will review, evaluate and update their work all the time. These are ideological work. It is a moral ideology that has a base. The work will result in people experiencing happiness. Both creative and creative because of the joy of work.

Keywords: Development, Ideology, Educational Administration

ความนำ

งานบริหารสถานศึกษามีขอบข่ายและรายละเอียดอย่างไร ทำอะไรบ้างนั้นจะไม่นำมาเน้นว่างานการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไปทำอะไร อย่างไร ตามขอบข่ายและรายละเอียดนั้น แต่จะพูดว่าทำงานนั้นบนฐานคิดแบบไหนอย่างไร ที่จัดว่าทำงานด้วยอุดมการณ์หรืออุดมการณ์ที่มีธรรมเป็นฐานหรือมีอุดมธรรมเป็นอุดมการณ์ที่ชอบ(Right Ideology) เป็นอุดมการณ์ที่ดี ที่ถูกต้อง เป็นสัมมาอุดมการณ์และสัมมาอุดมการณ์นั้นจะเกิดได้อย่างไร ซึ่งจะกล่าวต่อไป

สังคมโลกมีปัญหา โลกเกิดวิกฤติ (World Crisis) เกิดวิกฤติทางอารยะธรรม (Civilization Crisis) วิกฤติทางจิตวิญญาณ (Spiritual Crisis) และวิกฤติทางจิตสำนึก (Conscioursness Crisis) มีคนฆ่าตัวตายมากกว่าการตายทุกประเภท สมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 เกิดเมื่อ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2457 ถึง 2461 (ค.ศ.1914 ถึง 1918) 4 ปี มีการสู้รบกันตายไป 8,538,315 บาทเจ็บ



12,831,044 คน และสูญหายไป 15,404,494 คน และสงครามโลกครั้งที่ 2 เกิดช่วง พ.ศ.2482 ถึง 2488 (ค.ศ.1939 ถึง 1945) 6 ปี, มีทหารตายไป 11,814,962 คน ยังสู้การฆ่าตัวตายในยุคนี้ไม่ได้ บาดเจ็บ อีกจำนวนมาก

สังคมโลก เทคโนโลยี จะทำให้คนประสบกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และความเปลี่ยนแปลงที่แปลกใหม่ที่ซับซ้อน รวดเร็ว แบบไม่เคยมีมาก่อน ส่งผลให้เกิดพยาธิสภาพทั้งกาย จิตใจและสังคมนานาประการ เรียกว่าวิกฤติทางอารยะธรรม (Civilization Crisis) ที่ลึกลงไปถึงรากถึงโคนของโลกทัศน์ คือถึงวิถีคิด จิตสำนึก นักปราชญ์คนสำคัญเห็นว่าวิถีที่จะแก้วิกฤติได้ คือ ต้องสร้างจิตสำนึกใหม่ (New Consciousness) ถึงขั้นต้องปฏิวัติจิตสำนึก (Consciousness Revolution) เพื่อเข้าสู่จิตสำนึกใหม่

สังคมมนุษย์เกิดวิกฤติทางความคิด (Thinking Crisis) และกำลังขยายไปทั่วโลก ทั้งประเทศที่ได้ชื่อว่าพัฒนาแล้ว กำลังพัฒนาหรือด้อยพัฒนา ขณะนี้จากประชากรของ 195 ประเทศ ประมาณ 7,300 ล้านคนนั้น จะฆ่าตัวตายทุก ๆ 40 วินาทีต่อ 1 คน ขณะนี้เกิดภาวะการฆ่าตัวตายมากที่สุด การฆ่าตัวตายกลายเป็นการตายมากที่สุดกว่าการตายอย่างอื่น มากกว่าสงครามภัยธรรมชาติ แผ่นดินไหว น้ำท่วม สึนามิ อุบัติเหตุทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ มากกว่าตายด้วยโรคมะเร็ง เส้นเลือด เบาหวาน ตามเข้าไปดูว่ามีประเทศไหนที่ฆ่าตัวตายบ้าง กลายเป็นประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกา ฯ ล้วนแต่เป็นประเทศที่ได้ชื่อว่า ประเทศพัฒนาแล้วทั้งสิ้น ส่วนประเทศเอธิโอเปียร์ อัฟริกาใต้ ฯ ประเทศ

ยากจนที่ฆ่าตัวนั้นไม่แปลก ไม่น่าสนใจ เพราะเขายากจนอยู่แล้ว ไม่มีอะไรจะกิน อดอยาก ยากจน ฯ

การศึกษา การพัฒนาเราเดินตามกันฝรั่งมาตลอดด้วยความไวใจ เชื่อใจ โดยไม่เคยสงสัย เรียนแบบไม่ตั้งคำถาม เพราะไม่สงสัยในองค์ความรู้ที่ฝรั่งได้มา อย่างฝรั่งบอกว่า สมองคิด สมองซึกซ่ายคิดในเรื่องตรรกะ เหตุผล วิทยาศาสตร์ เขียน อ่าน วางแผน เน้นเหตุผล เป็นหลักการ ข้อมูล รายละเอียด ฯ ในขณะที่สมองซึกซวยาคิดจินตนาการ ศิลปิน สุนทรียศาสตร์ มีอารมณ์เป็นใหญ่ อารมณ์แปรปรวน ฯ เชื่อตามแบบไม่สงสัยเลย แต่พระพุทธศาสนาสอนว่า สมองเป็นเพียงเนื้อเยื่อ สมองเป็นได้เพียงสำนักงาน คือ ที่ทำงานของจิต ตัวที่คิดที่แท้จริงคือ จิต เพราะธรรมชาติจิตทำหน้าที่ รับอารมณ์ (เวทนา) ทำหน้าที่จำอารมณ์ (สัญญา) ทำหน้าที่คิด หรือปรุงอารมณ์ (สังขาร) ทำหน้าที่รู้แจ้งในอารมณ์ (วิญญาน) ทำไมจิตต้องไปคิดตรงนั้น มีคำอธิบายว่า ธรรมชาติโตะเขียนแบบ โตะเขียนรูป โตะอ่านหนังสือ โตะทานอาหาร ย่อมมีรูปลักษณะที่แตกต่างและมีความเหมาะสมกับลักษณะงาน จิตเลือกโตะทำงาน

การจัดการศึกษาที่นับว่ามีคุณภาพสูงสุดในโลก 2 ประเทศ คือ ประเทศเกาหลีใต้ กับประเทศฟินแลนด์ และทั้ง 2 ประเทศนี้จัดการศึกษาแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง แบบสุดโต่งคนละมุม คือ

1. ประเทศเกาหลี (South Korea) ให้เรียนอย่างหนัก เด็กเกาหลีใช้เวลาเรียนมากที่สุด ให้เรียนหนัก ทั้งในระบบโรงเรียนและระบบนอกโรงเรียน ให้ทำงานหนัก อาศัยแนวคิดว่า การเรียนหนัก การทำงานหนักจึงจะประสบความสำเร็จ ถือกคิดว่า “การไม่มีความสุขในระยะสั้นเพื่อความ



ผาสกในระยะยาว” ถือว่าเป็นสิ่งที่ควรทำเด็กระดับมัธยมเกาหลี เรียนจาก 08.00 ถึง 23.00 น. จากวันจันทร์ถึงวันเสาร์ แต่วันเสาร์เลิกบ่ายโมง เพราะเด็ก 85 - 90 % ต้องไปเรียนพิเศษ โดยเฉพาะช่วงจะสอบต้องติวถึง ติหนึ่ง ติสอง

2. ฟินแลนด์ (Phinland) การศึกษาดรกกั้นข้ามกับเกาหลีใต้โดยสิ้นเชิง ฟินแลนด์เรียนปีละ 600 ชั่วโมง ประเทศฟินแลนด์ไม่มีการสอบ จะสอบก็ตอนจะจบ ม. 6 เขาเน้นให้เลือกรเรียนตามอิสระ เรียนอย่างมีความสุข เน้นความสุขของผู้เรียน เรียนตามความสนใจ ครูกระตุ้นการเรียนรู้ เน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า ในขณะที่ สหรัฐอเมริกา เรียน 1,100 ชั่วโมง

มันต้องตามไปดูในรายละเอียดวิธีการสอน ความเอาจริงเอาจังในการเรียนการสอน จะแบบไหนก็ตามขอให้เอาจริงเอาจังตามแบบตามวิธีแห่งตน แล้วไทยเรา ไหนจะต้องเรียนหนัก มีติวหนัก และประกาศลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ (Moreate Class More Knowledge) หรือมีคำพูดว่า สอนน้อยแต่เรียนรู้ให้มาก (teact less Learn More) อะไรของเขา มั่วไป มั่วมา ลองไปถามดูสิว่าตกลงประเทศไทยตอนนี้ใช้ปรัชญาอะไรในการจัดการศึกษา

วิกฤติทางการศึกษา

เกิดวิกฤติทั้งด้านคุณภาพ และด้านปริมาณ ด้านคุณภาพระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่อันดับที่ 6 ของอาเซียน 10 ประเทศ ระดับอุดมศึกษาอยู่อันดับ 8 ของอาเซียน ทราบว่าไม่ส่งเข้า 2 ประเทศ หมายความว่า ระดับอุดมศึกษาของไทยอยู่หลังท้ายสุด ในด้านปริมาณเด็กลดลงอย่างน่าตกใจ โรงเรียนที่มีเด็กไม่เกิน

20 คน มีมากถึง 1.059 โรงเรียน ที่มีเด็กไม่เกิน 40 คนมีมากถึง 2.488 กว่าโรงเรียน โรงเรียนที่มีเด็กไม่เกิน 60 คน มีมากถึง 3.388 โรงเรียน โรงเรียนที่มีเด็กไม่เกิน 80 คนมีมากถึง 3,515 โรงเรียน โรงเรียนที่มีเด็กไม่เกิน 100 คนมีมากถึง 2,768 โรงเรียน โรงเรียนที่มีเด็กไม่เกิน 120 มีมากถึง 2,359 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น โรงเรียนที่มีเด็กไม่เกิน 120 คน มีมากถึง 15.000 กว่าโรงเรียน และมีแนวโน้มจะลดเรื่อยๆ ในจำนวนนี้มีโรงเรียนที่เด็กไม่เกิน 60 คนมากถึง 5.962 โรงเรียน

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ป.1 ถึง ม.6 ลดลงปีละ 60.000 คน ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษา ที่จัดการศึกษาสูงกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือสูงกว่า ม.6 เตรียมเก้าอี้ไว้ให้มากถึง 140,000 ที่นั่ง แต่มีคนไปสมัครเรียนเพียง 80,000 ที่นั่งเท่านั้น ทำให้เก้าอี้ว่างไปมากถึง 60,000 ที่นั่งของแต่ละปี

วิกฤติธุรกิจการศึกษา

ค่าเล่าเรียนแพงมากขึ้น การศึกษากลายเป็นระบบธุรกิจทางการศึกษา ค่าเทอมแพงมากขึ้น มองการศึกษาเป็นการลงทุน มหาวิทยาลัยของรัฐ ภาคปกติ (ป.เอก) ค่าธรรมเนียมเทอมละ 30,000 บาท บางแห่ง เทอมละ 50,000 บาท ในขณะที่ชานาทำนาขายข้าวได้ปีละ 50,000 บาท ถึง 100,000 บาท โดยเฉลี่ย แล้วลูกชานาลูกชาวไร่จะมีโอกาสมาเรียนได้หรือ ?

วิกฤติศรัทธา (ศาสนา)

ประวัติศาสตร์ชาติไทยไม่เคยมีการกระทำร้ายกับพระศาสนาและรุนแรงขนาดยุคนี้มาก่อน ที่ผ่านมามีหลวงพ่อบุชาศรีวิชัย เป็นการ



กระทำส่วนบุคคล กล่าวหาท่านว่าช่องสุ่มกำลัง
ผู้คนมากมาย อาจจะแยกรัฐ แยกดินแดน มีการ
จับกุมคุมขังท่าน จำกัดเขตท่าน กล่าวหาหลวง
พ่อพระพิมลธรรม อาจ อาสภะมหาเถระ ว่าเป็น
ผู้กระทำการอันเป็นคอมมิวนิสต์ กล่าวหา หลวงพ่อ
อุบาลีคุณูปมาจารย์ว่าหมิ่น พระบรมเดชาานุภาพ
ถึงกับถอดยศท่าน และหลาย ๆ รูป แต่นั้นเป็น
เรื่องส่วนบุคคล เรื่องส่วนตัว

แต่มายุคนี้เป็นการกล่าวหา เป็นการ
กระทำในนามสถาบัน กล่าวหากรรมการมหาเถร
สมาคม กล่าวหาพระเถระระดับสมเด็จพระ
ราชาคณะ กล่าวหาพระผู้ใหญ่ที่จ่อจะเป็นพระ
สังฆราช น่าสนใจว่าเกิดอะไรขึ้น ก็บวงการพระ
ศาสนา ก็บวงการสงฆ์

ปัจจุบันนี้ ประเทศไทยมีวัดทั่วประเทศ
สำรวจเมื่อ 29 สิงหาคม 2559 มีวัดทั้งสิ้น
39,137 วัด มีพระสงฆ์ทั้งสิ้น 290,015 รูป
แยกเป็นวัดของคณะมหานิกาย 35,883 วัด
มีพระสงฆ์จำนวน 256,826 รูป วัดคณะของ
ธรรมยุตจำนวน 3,254 วัด มีพระสงฆ์ 33,189 รูป

จากวัดทั้งหมด 39,137 วัด นั้น เป็นวัด
ที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา 23,168 วัด
เป็นวัดที่ยังไม่รับพระราชทานวิสุงคามสีมา
มากถึง 16,313 มีวัดร้างอีก 6,090 วัด (แต่มีการ
สร้างใหม่เพิ่มปีละประมาณ 3,000 วัด

กรณีวัดพระธรรมกาย กรณีเงินทองวัด
กรณีพระสงฆ์กระทำตัวที่ไม่เหมาะสม โกงเงินวัด
มั่วสีกา หม่าหมกส้วม พระสงฆ์ขายเครื่องราง
ของขลัง ขายผ้ายันต์ ขายยาบ้า ค่าของเถื่อน
พระออกมาเดินขบวน ในขณะที่เดียวกัน พระสงฆ์เอง
ก็สร้างเงื่อนไข ให้สังคมตำหนิได้

วิกฤติทางเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจโดยรวมเกิดปัญหา เกิดภาวะ
รวบกระจุก จนกระจาย ปัญหาทางเศรษฐกิจ
ไม่มีการลงทุน ที่ลงทุนอยู่ ก็ย้ายฐานการลงทุนไป
เกือบหมด ไปเวียดนาม ไปลงทุนกัมพูชา ไปลงทุน
สปป.ลาว การส่งออกมีปัญหา การบิน การ
ท่องเที่ยว อยู่ในภาวะสงบกันหมด ผลผลิตทาง
การเกษตรตกต่ำ ราคายางพารา ราคาปาล์ม
ตกต่ำ ราคาข้าวตกต่ำ คนทำนายิ่งยากจน
ขณะนี้ มีชาวนาเพียง 30% เท่านั้นที่ยังเป็นเจ้าของ
ที่นา นอกนั้นเช่านาเพื่อทำนา

รายการทางทีวี ไมค์ทอง ไมค์หมดหนี้
หมอลำฝั่งเพชร รายการทีวีอื่น อะไรที่พอจะมี
ทางรอด มีทางได้เขาทำกัน เขาแสวงหากัน

ก็ตระกูลที่ครองความร่ำรวยในประเทศ
ในบ้านเมืองนี้ตระกูลไหนที่ครองที่ดินเป็นหลาย ๆ
แสนไร่ ขณะที่พื้นที่ประเทศไทยทั้งหมดมีเพียง
321 ล้านไร่, ตระกูลสิริวัฒนภักดีถือครองไปแล้ว
630,000 ไร่, ตระกูลเจียรวนนท์ ถือครองไป
200,000 ไร่, บมจ.สหอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม
44,400 ไร่, สนง.ทรัพย์สินพระมหากษัตริย์
30,000 ไร่, บมจ.ไอ.พีซี 17,000 ไร่ มาลินนท์
10,000 ไร่, พน.บุญ วนาสิน ถือครอง 10,000 ไร่,
คุณวิชัย พูลวะลัยญ์ ถือครอง 7,000 ไร่, คุณเตชะ
ณรงค์ ถือครอง 5,000 ไร่, คุณจุฬากร ถือครอง
5,000 ไร่, และตระกูลทางการเมือง คุณอำนาจ
คลังยาถือครอง 2,030 ไร่, นายบรรหาร ศิลปอาชา
ถือครอง 2,000 ไร่, นายเสนาะ-อุไรวรรณ
เทียนทอง ถือครอง 1,900 ไร่, นายอนุชา บุรพ-
ชัยศรี ถือครอง 1,284 ไร่, และนายอดิศักดิ์
โกกกุลกานนท์ 1,197 ไร่, แล้วจะเหลือเท่าไร
กับคนอื่นอีก 65 ล้านคน



ปี 2559 - 2560 นี้ เป็นปีที่ประกาศขายที่ดินมากที่สุด แบบไม่เคยมีมาก่อน ให้คนช่วยเก็บซื้อทั่วทุกภาคของประเทศไทย มีตั้งแต่ตารางวา มีงาน มี 2 - 3 ไร่ ถึง 70 ไร่ 100 ไร่ บ้านพร้อมที่ดิน ที่พร้อมโกดัง ที่ดินพร้อมโรงงาน มีทั้งที่เป็นที่นา ที่ดินทำไร่ ทำสวน ในเมือง บ้านนอก ใกล้ป่าเขา ฯ

รู้ขนาดไหน จึงเกิดอุดมการณ์ (อุดมธรรม) ไม่เพียงรู้แค่ความจำได้ รู้ขั้นสัญญา แต่ต้องรู้ขั้นทฤษฎี ต้องรู้ขั้นความเห็น รู้จนเกิดความสลดใจ สงสารแบบจับใจน้ำตาไหล หากมองตามหลักทางศาสนา ตามหลักอริยสัจสี่และกิจในอริยสัจสี่ คือ 1) ทุกข์ ถึงขั้นสังขญาณ รุ้ยอมรับในทุกข์มีอยู่ ปัญหามีอยู่จริง เรียนรู้ ทำความเข้าใจกับทุกข์ กับปัญหานั้น ขั้นสังขญาณ รู้ว่าความทุกข์เป็นสิ่งที่ควรรู้ (ปริเฉยยธรรม) และถึงขั้น กตญาณ รู้ว่าได้กำหนดรู้แล้ว ได้เข้าใจแล้ว 2) สมุทัย แห่งทุกข์ ถึงขั้นสังขญาณ ยอมรับว่าสมุทัยเป็นเหตุแห่งทุกข์จริง ขั้น สังขญาณ รู้ว่าสมุทัยนั้นเป็นสิ่งที่ควรละ ขั้นกตญาณ รู้ว่าได้ละแล้ว รู้ว่าได้ละต้นเหตุแห่งทุกข์แล้ว (ปะหาตัพพธรรม) 3) นิโรธ ความดับทุกข์ ขั้นสังขญาณ รุ้ยอมรับนิโรธความดับมีอยู่จริง ยอมรับว่าดับทุกข์ได้จริง โดยผ่านตณหา ขั้นสังขญาณ รู้ว่าควรทำให้แจ้ง รู้ควรทำให้ชัดเจน ขั้น กตญาณ รู้ว่าได้ทำให้แจ้งแล้ว (สังฆิกาทัพพธรรม) และ 4. มรรค หาทนทางดับทุกข์ ขั้นสังขญาณ รู้และยอมรับว่ามรรคมีองค์ 8 นำไปสู่ความดับทุกข์ได้จริง ขั้นสังขญาณ รู้ว่ามรรคเป็นสิ่งที่ควรอบรม บำเพ็ญให้เกิดให้มี (ภาเวตัพพธรรม) ขั้น กตญาณ รู้ว่าได้เจริญได้อบรม ได้บำเพ็ญเต็มที่แล้ว

ฐานคิดการพัฒนา

การพัฒนา 2 ฐานคิด คือแบบเอาชนะธรรมชาติ ผลิตให้มาก ใช้ให้มาก บริโภคให้มาก ให้สะดวกสบายที่สุด กับแบบพัฒนาแบบเป็นกัลยาณมิตรกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

1. ฐานคิดแบบเอาชนะธรรมชาติ ดึงทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้มาก ดึงมากินให้มาก มาบริโภคให้ ผลเทคโนโลยีมาเพื่อมาจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้นำออกมาใช้ให้มาก โลกได้พัฒนามาถึงทางที่ติดตัน หากมองย้อนหลังไปราว 200 กว่าปี

1.1 สมัยปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 1 หรือที่เรียกว่ายุค 1.0 เมื่อนักวิทยาศาสตร์ชื่อ โรเบิร์ต นิวคินแมน ค้นพบผลิตเครื่องจักรไอน้ำได้ใน ค.ศ. 1705 ตรงกับ พ.ศ. 2248 สมัยกรุงศรีอยุธยาหรือสมัยแผ่นดินพระเจ้าเสือ อยากให้มองมาที่สังคมไทยนับแต่เขาคิดได้ที่อังกฤษ พัฒนาและเผยแพร่ในอังกฤษ กว่าจะมาถึงไทย ยุคนั้นสภาพสังคมไทยเป็นอย่างไร (ห่างจากนั้น 174 ปี)

1.2 ต่อมาสมัยปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 2 หรือเรียกว่ายุค 2.0 เมื่อนักวิทยาศาสตร์ชื่อ โรเบิร์ต เอดิสัน ค้นพบและผลิตไฟฟ้าได้ใน ค.ศ. 1879 ตรง พ.ศ. 2422 ตรงกับรัชกาลที่ 5 (ห่างจากนั้น 67 ปี)

1.3 ปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 3 หรือยุค 3.0 เมื่อนายจอห์น ดับลิว มอสลี ค้นพบผลิตคอมพิวเตอร์ได้ใน ค.ศ. 1946 ตรงกับ พ.ศ. 2489 ตรงกับรัชกาลที่ 8 (ห่างจากนั้นมา 71 ปี) 2560 นี้

1.4 ต่อมา ถือว่ามีมีการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 หรือยุค 4.0 เกิดเหตุการณ์มาบรรจบกันของ 3 ระบบ คือ Digital



Technology กับ physic และ Biotechnology. (เทคโนโลยีชีวภาพ) ผสมผสานแล้วก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีความซับซ้อน ในด้านการใช้เทคนิควิธีการ ของการใช้เทคโนโลยีเป็นระบบ Digital.

2. ฐานคิดแบบเป็นกัลยาณมิตรกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม พัฒนาแบบเป็นมิตรกับธรรมชาติ ดำเนินชีวิตแบบเป็นมิตรกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม พัฒนาบนฐานแห่งวิถีชีวิต เป็นการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ (Creative Development) หรือพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Economy) เป็นการพัฒนาบนฐานของวัฒนธรรม (Culture) คำว่า วัฒนธรรม ก็คือวิถีชีวิตนั่นเอง มิใช่การพัฒนาแบบทำลายวิถี ทำลายความเป็นตัวตน ยิ่งพัฒนายิ่งห่างไกลตัวตนมากขึ้น จนลืมนึกเหง้า ลืมความเป็นตัวตน หรือจนลืมน

เห็นทุกข์ เห็นปัญหา เกิดความสงสาร อยากช่วยเหลือ อยากแก้ไข แล้วจะเกิดอิทธิบาทที่ 1) ฉันทะ ความพอใจในการทำงาน ในการช่วยเหลือ ในการแก้ปัญหา พ่อแม่เราไม่ได้เรียนหมอ ไม่ได้เรียนพยาบาล ทำไมท่านดูแลห่วงใยรักษาความสะอาด ดูแลสุขภาพดีกว่าหมอ 2) เกิดวิริยะ ความพากเพียรพยายาม ไม่ลดละความเพียรพยายามนั้น トラบใด หากความทุกข์หรือปัญหา ของลูกไม่หมดไป 3) จิตตะ เอาใจใส่ ตั้งมั่นหนักแน่นมั่นคง ไม่เปลี่ยนแปลง เพราะความรัก ความเมตตาต่อลูก ทำอย่างไรจะขยายเมตตาพันธุ์แห่งความรัก ความเมตตาแบบนี้ออกไป จากแปลงเพาะชำในจิตแบบนั้น ออกไปได้ และ 4) วิมังสา ตรวจสอบ ดูแล ติดตามประเมินผล ในการกระทำนั้น นำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนาให้ดีขึ้น

การพัฒนาจิต

การศึกษาต้องเข้ามาพัฒนาทั้ง 3 ด้าน ครบทั้งระบบชีวิตให้มีความสัมพันธ์กัน เสริมสัมพันธ์กันและกัน เพราะคนเป็นแกนกลางของการพัฒนา คน สังคม สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีทั้งหลาย

1. พัฒนาด้านพฤติกรรม (ศีล) หรือการพัฒนากาย ส่วนสำคัญที่ควรเน้น คือ

ก. เน้นที่การพัฒนากาย มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ หรือโลกแห่งวัตถุ (กายภavana) การใช้อินทรีย์ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ในการรับรู้โดยไม่เกิดโทษก่อผลเสียหาย แต่ให้ได้ผลดีส่งเสริมคุณภาพชีวิต ฝึกอินทรีย์ ให้มีคุณภาพในการใช้งาน ให้ดูเป็น ให้ฟังเป็น ตามหลักอินทรีย์สังวร

- การเสพ การบริโภคปัจจัย 4 และใช้ประโยชน์จากวัตถุ อุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งเทคโนโลยี ด้วยปัญญา ที่รู้เข้าใจคุณค่าที่แท้จริง ให้ได้คุณภาพชีวิต และส่งเสริมการพัฒนาชีวิต ไม่หลงหลอกไปด้วยคุณค่าเทียม ตามค่านิยม ฟุ้งเฟ้อโก้เก๋ ที่ทำให้บริโภคมาก แต่ลดทอนคุณภาพชีวิต คือต้องกินเป็น บริโภคเป็น ใช้เป็น เริ่มด้วยกินแบบพอดี ตามหลักโภชนาการตามบัญญัติ

ข. พฤติกรรมในการสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคมหรือโลกแห่งชีวิต (ศีลภavana)

- อยู่ร่วมกันสังคม โดยไม่เบียดเบียน ก่อความเดือดร้อน หรือเวรภัย แต่ให้รู้จักความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนมนุษย์แบบ รู้จักช่วยเหลือ เกื้อกูลกัน ดำรงตนอยู่ในเขตของศีล

- รักษากติกาสังคม กฎเกณฑ์ หรือกฎหมาย ระเบียบแบบแผน คือวินัยแม่บท ของชุมชนหรือสังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งสิ่งที่เรียกว่า จรรยาบรรณ



- ทาน คือการให้ การเผื่อแผ่ แบ่งปัน ช่วยเหลือปลดเปลื้องความทุกข์ของเพื่อนมนุษย์ ให้มีความสุขและส่งเสริมการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม

- การประพุดติเกื้อกูลแก่ชีวิตอื่น ๆ ทั้งสัตว์ มนุษย์ พืชพรรณ การร่วมกันรักษาเขตอภัยทาน

- พฤติกรรมด้านอาชีพ คือการทำมาหาเลี้ยงชีพ เป็นสัมมาอาชีพะ มีศิลปวิทยาวิชาชีพ ที่ฝึกมาอย่างดี

2. การพัฒนาด้านจิต (สมาธิ)

การพัฒนาจิต (Mental Development)

ให้จิตเกิดคุณลักษณะที่ดีงาม มีคุณสมบัติที่ดีงาม

2.1 ให้จิตเกิดมีคุณภาพ (Mental Quality) มีคุณภาพคุณธรรม เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ให้มีกตัญญู กตเวทิตา คารวะ หิริโอตตตัปปะ ให้หล่อเลี้ยงจิตใจให้งดงาม

2.2 พัฒนาจิตให้เกิดสมรรถภาพ (Mental Competency) มีความสามารถ มีความเข้มแข็ง มั่นคงมีประสิทธิภาพของ มีฉันทะ ความพอใจ ใฝ่รู้ใฝ่ดี ชันติ อุดหนุนอดกลั้น วิริยะ ความเพียรพยายาม สติ สัมปชัญญะ รู้เท่าทัน มีความพร้อมที่จะเกิดปัญญา

2.3 พัฒนาจิตให้ เกิด สุข ภาพ (Mental Healthy) สภาพจิตที่ปราศจากความขุ่นมัว เศร้าหมอง เร่าร้อน ให้มีจิต สดชื่น มีความโปร่งโล่งเบาสบาย ร่าเริง เบิกบาน ผ่อนคลาย ผ่องใส เป็นสุข จะส่งผลต่อสุขภาพกายด้วย

3. ด้านปัญญา มีการพัฒนาหลายด้านหลายระดับ ดังนี้

- ความรู้ความเข้าใจสิ่งที่สดับรับฟังเล่าเรียน ที่รับการถ่ายทอดศิลปวิทยา ตลอดจน

ข้อมูลข่าวสารต่างอย่างมีประสิทธิภาพ

- การรับประสบการณ์และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างถูกต้องตามเป็นจริง ไม่บิดเบือนหรือเอนเอียงด้วยความชอบชัง หรืออคติทั้งหลาย

- การคิดพิจารณาวินิจฉัยอย่างมีวิจาร์ณญาณ ด้วยการใช้อนุญาบริสุทธิ ไม่ถูกกิเลส ความอยากได้ผลประโยชน์ และความเกลียดชังมาครอบงำ

- การรู้จักมอง รู้จักคิด ที่จะเข้าถึงความจริง และได้คุณประโยชน์ มีโยนิโสมนสิการอย่างที่ว่ามองเป็น คิดเป็น เช่นรู้จักวิเคราะห์ แยกแยะ สืบสาวเหตุปัจจัย

- รู้จักจัดคิดการ ดำเนินการ ทำกิจให้สำเร็จ ฉลาดวิธีการนำไปสู่จุดหมาย

- ความสามารถแสวงหา เลือกคัดประมวลความรู้ คิดได้ชัดเจน และสามารถนำความรู้ที่มีอยู่เชื่อมโยงสร้างความรู้ความคิดใหม่เพื่อแก้ปัญหาและสร้างสรรค์

- ความรู้แจ้งในความจริงของโลกและชีวิต หรือรู้เท่าทันกับธรรมชาติของสิ่งทั้งหลายที่ทำให้วางใจถูกต้องต่อทุกสิ่งทุกอย่าง สามารถแก้ปัญหาชีวิต ขจัดความทุกข์ในชีวิตจิตใจของตนได้หลุดพ้นจากความยึดติดถือมั่นในสิ่งทั้งหลาย จิตไม่ถูกบีบคั้นครอบงำ กระทบกระแทง ด้วยความผันผวน ปรวนแปรของสิ่งต่าง ๆ หลุดพ้นอิสระ อยู่เหนือกระแสโลก สว่างโล่งโปร่งใส ไร้พรหมแดน ดำเนินชีวิตด้วยปัญญาโดยแท้จริง

การสร้างอุดมการณ์ (Ideology) อุดมธรรม

อุดมการณ์ (Ideology) อุดมคติอันสูงสุดที่จูงใจให้พยายามบรรลุถึง หรือหลักการที่วางระเบียบไว้ เป็นแนวปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย



ที่กำหนดไว้ อุดมการณ์นั้นต้องเกิดจากการรู้
ทุกขสัจจ์ของคน ของสังคมมนุษย์ แล้วเกิดภาวะ
สลดใจ ห่วงใย สงสาร เห็นใจอยากช่วยเหลือ
ประจวบพ่อแม่ เห็นความทุกข์ลำบากของลูก ๆ
แล้วทนดูต่อไปไม่ได้ ต้องหาทางช่วยเหลือ หาทาง
กำจัดเสีย อุดมการณ์ที่เป็นอุดมธรรม อุดมการณ์
ที่ชอบ (Right Ideology) คือมีธรรมเป็นฐาน
ของอุดมการณ์ปลูกเร้าให้เกิดพรหมวิหารธรรม
เกิดความรัก ความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ เห็น
ทุกข์สัจจ์ของเพื่อนมนุษย์ ของสังคม เกิดความ
เมตตา กรุณา มุทิตาและอุเบกขา มิใช่หรรอก
หรือ ?

แม่เรา พ่อเรา ท่านไม่เรียนหมอ ไม่ได้
เรียนพยาบาล แต่ทำไมท่านใส่ใจสุขภาพลูก
พ่อแม่เราไม่ได้เรียนครู ทำไมท่านใส่ใจพ่อบุญ
รักที่จะสอนลูก เพราะเมตตา เพราะกรุณา

อุดมธรรมจะเกิดได้เพราะเห็นทุกข์
รู้ทุกข์ว่าเป็นทุกข์ เห็นปัญหาว่าเป็นปัญหา
พระพุทธเจ้าเห็นสรรพสัตว์เวียนว่าย ตายเกิด
พระองค์เกิดความเมตตา สงสาร สงสารสลดใจ
มหากรุณา นักปกครอง นักบริหารเห็นประชาชน
ทุกข์ยากลำบาก จนเกิดสงสารสลดใจ ประชาชน
ชาวนา ชาวสวน ชาวไร่ ชาวประมง กรรมกร
ผู้ขายแรงงาน ลูกเขาอยากเรียน แต่ไม่มีเงินเรียน
มีภาระหนี้สิน ชาวนายิ่งทำนอยิ่งยากจนมากไปด้วย
หนี้สิน มี 30 % ที่เป็นเจ้าของที่นา นอกนั้นเช่านา
เพื่อทำนา มารายการไม่ค้ทองคำ ไม่ค้หมตหนี้
อะไรที่พอมีทางปลดหนี้สิน ส่งลูกที่รักไปขาย

แรงงาน โดนเจ้านายเอาเปรียบอีก นี่ทุกข์ของ
ประชาชน

อุดมการณ์อย่างนี้ เรียกว่าอุดมธรรม
คืออุดมการณ์ที่มีธรรมเป็นฐาน เห็นความทุกข์
เห็นงานในองค์แล้วอยากทำ ห่วงใย ตั้งใจ รักงาน
ในองค์กร รักคนในองค์ เห็นปัญหาขององค์กร
อยากทำ อยากแก้ไข เห็นปัญหาของประชาชน
สลดใจอยากทำอยากแก้ปัญหานั้น เกิดความ
สนใจปัญหา ใส่ใจจริงต่อปัญหานั้น เรียนรู้
ทำความรู้ความเข้าใจในปัญหา มองหาสาเหตุ
จัดตัดต้นแห่งปัญหานั้น

สรุป

คนเรถ้าทำงานด้วยความพอใจในงาน
ที่ตนทำ จะทำงานด้วยความสุข เพราะรักงาน
พอใจในงาน จะเกิดความพากเพียรพยายาม
ในงานนั้น ไม่ท้อ ไม่หวั่นไหวเพราะใจมั่นรัก
เอาใจใส่ในงานที่ทำนั้นตลอดเวลา ทำด้วยชีวิต
จิตใจ ทำด้วยใจรัก ทำด้วยความพอใจเป็นธรรม
ฉันทะ และพยายามทำความเข้าใจในงาน
ตรวจสอบประเมินผลในการทำงานนั้น จะมีการ
ทบทวนประเมินผล ปรับปรุงงานตลอดเวลา
นี่คือการทำงานด้วยอุดมการณ์ ด้วยอุดมธรรม
(Right Ideology) คือสัมมาอุดมการณ์ที่มีธรรม
เป็นฐานนั้น งานจะประสบผลคนประสบสุข
มีทั้งความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking)
เพราะความคิดสร้างสรรค์นั้น ต้องมีความคิดสร้างสรรค์
(Happiness Thinking) ไปพร้อมด้วย